

Sandra Cisneros

CRVENI KLOVN

Seli, lagala si. Nije bilo kako si pričala. To što je uradio. I gde me je dodirivao. Nisam to želela, Seli. Ono što kažu, kako to treba da bude, knjige i filmovi, zašto si mi lagala? Čekala sam te kraj crvenih klovnova. Stajala sam pored vrteške, gde si rekla. Ja ne volim karnevale. Išla sam samo da bih bila s tobom, jer se ti smeješ na vrtešci, zabacuješ glavu i smeješ se. Držim tvoj sitniš, mašem ti, brojim koliko puta promičeš. Ti dečaci te gledaju zato što si lepa. Ja volim da sam s tobom, Seli. Ti si moja drugarica. Ali taj veliki dečak, gde te je odveo? Čekala sam te dugo. Čekala kraj crvenih klovnova, kao što si kazala, ali se nisi vratila, nisi se vratila po mene.

Seli, Seli po sto puta. Zašto me nisi čula kad sam vikala? Zašto im nisi kazala da me ostave na miru? Onaj što me je zgrabio za ruku i nije hteo da pusti. Rekao je, ja te volim Španjolko, ja te volim, i pritisnuo njegovu kisela usta na moja.

Seli, zaustavi ga. Nisam ih mogla oterati. Ništa nisam mogla učiniti samo plakati. Ne sećam se. Ne sećam se. Molim te ne traži da ti sve kažem.

Zašto si me ostavila samu? Čekala sam te celoga života. Ti si lažljivica. Svi su lagali. I knjige i časopisi, sve što su rekli nije tačno. Samo njegovi prljavi nokti na mojoj koži, samo njegov kiseli smrad, ponovo. I mesec koji gleda. Vrteška. Crveni klovnovi koji se smeju svojim debelim jezicima.

Onda su boje počele da se vrte. Nebo se nakrenulo. Njihove crne patike trče. Seli, lagala si, lagala si. Nije me pustio. Rekao je, volim te, Španjolko.

KETI, KRALJICA MAČAKA

Ona kaže, ja sam daljnja rođaka francuske kraljice. Stanuje na spratu, tamo, pored stana Džoa, kradljivca beba. Čuvaj ga se, kaže mi. On je pun opasnosti. Beni i Blanka su vlasnici radnje na uglu. Oni su OK, samo se ne smeš naslanjati na tezgju sa bombonama. Dve devojčice raščupane kao pacovi žive preko puta. Najbolje je da ih ne upoznaš. Edna je vlasnica zgrade pored tvoje. Ona je ranije imala jednu zgradu veliku kao kit, ali ju je njen brat prodao.

Njihova majka je rekla ne, ne, nemoj je nikada prodati. Neću. A onda je ona zaklopila oči i on ju je prodao. Ališa je digla nos čim se upisala na fakultet. Nekad me je volela a sad me ne voli više.

Keti je kraljica mačaka i ima mačke, mačke, mačke. Male mace, velike mačketine, mršave mačke, bolesne mačke. Mačke koje spavaju i izgledaju kao male krofnice. Mačke na frižideru. Mačke koje hodaju po stolu. Njena kuća je pravi mačji raj.

Ti tražiš drugaricu? – kaže. Oke, ja ću ti biti drugarica. Ali samo do utornika. Onda se selimo. Moramo. Tad je zaboravila da sam se ja upravo doselila, pa kaže – ovaj kraj postaje sve gori. Doseljava se sve makar ko.

Ketin otac će jednoga dana morati da odleti u Francusku, nađe svoje rođake po očevoj liniji i nasledi porodičnu kuću. Kako znam da je to istina? Pa Keti mi je rekla. U međuvremenu će morati da se preseli malo severnije od Mango ulice svaki put kad se neko, kao mi, doseli.

LUJ, NJEGOVA ROĐAKA I ROĐAK

Ispod Miminog nalazi se jedan podrumski stan koji je Mimina mama uredila i izdala jednoj portorikanskoj porodici. Lujevoj porodici. Luj je najstariji i ima male sestre. On je u stvari drug moga brata, ali ja znam da on ima dva rođaka i da mu majica nikada ne ostaje upasana u pantalone.

Lujeva rođaka je devojčica starija od nas. Živi s Lujevom porodicom jer je njena u Portoriku. Zove se Marin ili Maris ili već tako nešto, stalno nosi tamne najlonke i jako puno šminke koju dobija besplatno od Avona. Ona ne može da izađe – mora da čuva Lujeve sestrice – ali stalno stoji u vratima, i – puckajući prstima – peva jednu te istu pesmu:
jabuke, kajsije, bundevara
zaljubljen si ti-i,
zaljubljena ja-a.

Luj ima još jednog rođaka. Samo smo ga jednom videli, ali bilo je važno. Igrali smo se lopte u sokačetu kad je on prošao u velikom žutom kadilaku s belim zidovima i žutom maramom vezanom za ogledalo. Lujev rođak je bio izbacio ruku kroz otvoren prozor.

Nekoliko puta je svirnuo i mnogo lica je provirilo kroz prozor i izašlo na ulicu – Luj, Marin i sve tri sestrice.

Svi smo razgledali unutrašnjost automobila i pitali ga odakle mu. Unutra su bile bele prostirke na podu i bela sedišta. Svi smo hteli da se provozamo i pitali smo ga odakle mu kola. Lujev rođak je rekao: ulazite. Svaki od nas uzeo je po jednu Lujevu sestricu na krilo, ali to nije ništa smetalo. Sedišta su bila komotna i mekana kao sofa. Jedna bela mačka sedela je u zadnjem prozoru i svaki put kad su se kola zaustavila ili okrenula, njene oči su se upalile. Prozori se nisu otvarali kao u običnih kola. Umesto toga, bilo je tu jedno dugme koje je automatski otvaralo sve prozore. Vozili smo se kroz sokače i okolo naše ulice šest puta, ali Lujev rođak je rekao da će nas izbaciti napolje da se vraćamo peške ako ne prestanemo da se igramo prozorima i radio-aparatom.

Sedmi put kad smo prolazili kroz sokače, začuli smo sirene... prvo tiho a onda sve jače. Lujev rođak je odmah zaustavio kola i rekao: svi napolje iz kola. A onda je odjurio kao munja. Nismo stigli ništa ni da pomislimo, kad su se policijska kola našla u sokačetu isto takvom munjevitom brzinom. Videli smo žuti kadilak kako na kraju sokačeta pokušava da skrene ulevo, ali je sokače bilo toliko usko da su kola udarila u stub ulične svetiljke.

Marin je vrisnula i svi smo otrčali do ugla gde se plava policijska sirena vrtoglavo okretala. Nos žutoga kadilaka bio je smežuran kao u aligatora. Sem krvave usne i čvoruge na čelu Lujev rođak je bio nepovređen. Stavili su mu lisice na ruke i posadili ga na zadnje sedište policijskih kola, a mi smo svi mahali dok su se udaljavali.

LEPA I NEMILOSRDNA

Ja sam ružna ćerka. Ona po koju niko neće doći. Neni kaže, ona neće čekati celoga veka da muž dođe po nju. Minervina sestra je napustila majčinu kuću čim je dobila bebū, ali ona neće ići tim putem. Ona hoće da ima sopstvene stvari, da bira i izbira. Neni ima lepe oči i njoj je lako tako govoriti kad je lepa.

Moja mama kaže, kad budem starija, moja će se prašnja kosa staložiti a bluza naučiti da ostane čista, ali ja sam odlučila da ne odrastem poslušna kao ostali koji postavljaju glavu na kućni prag i čekaju lanac i kuglu.

U filmovima uvek postoji jedna s crvenim, crvenim usnama. Ona je lepa i nemilosrdna. Ona dovodi muškarce do ludila i smeje im se u brk da ih otera. Ona ima vlast i nikome je ne daje.

Počela sam svoj tihi rat. Jednostavno. Sigurno. Ja sam ta koja napušta sto kao muškarac i ne vraća stolicu na mesto, niti uklanja svoj tanjir.

MOJE IME

Na engleskom moje ime znači nada. Na španskom znači suviše mnogo slova. Znači tugu, znači čekanje. Kao broj devet. Boje blata. Meksičke ploče koje moj otac sluša nedeljom ujutro dok se brije, pesme kao jecaj.

Bilo je to ime moje prababe a sada je moje. I ona je bila konj-žena, rođena kao i ja u kineskoj godini konja, što donosi nesreću ženskoj deci, ali ja mislim da je to kineska laž jer Kinezi, kao i Meksikanci, ne vole kad su im žene jake.

Moja prababa. Volela bih da sam je znala, tu ženu koja je bila kao nezauzdani konj, toliko divlja da nije htela da se udaje. Sve dok joj moj pradeda nije nabacio džak na glavu i odneo je sa sobom. Baš tako, kao da je bila neki skupocen luster. Tako je on to uradio.

Priča kaže da mu ona to nikada nije oprostila. Celog života gledala je kroz prozor, baš kao što mnoge žene podupiru svoju tugu, tako, na jedan lakat. Pitam se da li je do kraja iskoristila sve što je imala ili je tugovala što nije bila ono što je želela da bude.

Esperanza. Nada. Nasledila sam njeno ime, ali ne želim da nasledim i njeno mesto na prozoru.

U školi kažu da je moje ime smešno kao da su slogovi napravljeni od lima i grebu nepce. Ali na španskom moje ime je napravljeno od nečeg mekšeg, od srebra, ne baš tako debelog kao sestriño ime – Magdalena – koje je još ružnije od moga. Magdalena bar može da dođe kući i postane Nena. A ja sam uvek Esperanca.

Volela bih da sebe prekrstim u neko drugo ime koje je više ja, ona ja koju niko ne vidi. Esperanza kao Lisandra ili Marica ili Zizi Iks. Nešto kao Zizi Iks bi bilo dobro.

(Sa engleskog prevela Mirjana N. Radovanov-Matarić)

Sandra Cisneros je rođena u Čikagu (1954) od oca Meksikanca i majke američke Meksikanke. Živi u San Antoniju, u Teksasu.

Kritičari smatraju Sandru Cisneros jednom od najbriljantnijih američkih pisaca mlađe generacije koja štedro koristi svoje bogato meksičko nasleđe. Njena proza je škrta ali iznijansirana, senzitivna, bogata slikama i muzikom. „Njeni karakteri su nezaboravni, tako da želimo da ih skinemo s papira,” kažu.

